

NEBESA (NI)SO HEC

Zakaj so veselje, humor in smeh
bistvo duhovnega življenja

P. James Martin

NEBESA
(NI)SO HEC

NEBESA (NI)SO HEC

Zakaj so veselje, humor in smeh
bistvo duhovnega življenja

James Martin

DRUŽINA
2014

James Martin,
NEBESA (NI)SO HEC
Zakaj so veselje, humor in smeh bistvo duhovnega življenja

Naslov izvirnika
BETWEEN HEAVEN AND MIRTH,
Why Joy, Humor, and Laughter Are at the Heart of the Spiritual Life

© izvirnik: 2011, James Martin, S.J.

Objavljeno v dogovoru s HarperCollins
Publishers.

© za slovensko izdajo: Družina d. o. o., 2014

Izdaja: prva

Prevod: Klementina Logar

Jezikovni pregled: Ana Pavlek

Ilustracija na naslovnici: Anita Kunz

Grafična priprava: Melita Rak

Izdala in založila: Družina d. o. o.

Za založbo: Tone Rode

Natis: Tiskano v Sloveniji

Naklada: 800 izvodov

Ljubljana 2014

Vse informacije o knjigah založbe Družina
najdete na spletni strani: **www.druzina.si**

CIP – - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

2-584:159.942.3

MARTIN, James, 1960-

Nebesa (ni)so hec : zakaj so veselje, humor in smeh bistvo duhovnega življenja /
James Martin ; [prevod Klementina Logar]. - 1. izd. - Ljubljana : Družina, 2014

ISBN 978-961-04-0016-5

272277504

*Mami in očetu,
ki sta me naučila smejati se;
sestri in svaku,
ki se smejita z menoj,
ter sobratom jezuitom in prijateljem,
ki me spominjajo,
naj se smejim sebi.*

Vsebina

UVOD

Pretirana prešernost

9

PRVO POGlavJE

Najbolj zanesljivo znamenje

Veselje in duhovno življenje

19

DRUGO POGlavJE

Zakaj tako čemerno?

Kratek, toda stoodstotno natančen zgodovinski pregled verske resnosti

37

RAZISKAVA VESELJA: PETINŠESTDESETI PSALM

66

TRETJE POGlavJE

Veselje je božji dar

Humor in svetniki

73

ČETRTO POGlavJE

Sreča je privlačna

Enajst in pol razloga za dober humor

89

PETO POGlavJE

Prebudil sem se

Kako lahko klic, služenje in ljubezen vodijo v veselje

121

RAZISKAVA VESELJA: MARIJINO OBISKANJE

135

ŠESTO POGLAVJE

Smeh v cerkvi

Ponovno obujanje prešernosti v občestvu vernikov

141

SEDMO POGLAVJE

Nisem duhovit in moje življenje je zanič

Odgovori na najtežje izzive veselega življenja

169

OSMO POGLAVJE

Bog mi je prinesel smeh

Odkrivanje veselja v osebnem duhovnem življenju

191

RAZISKAVA VESELJA: PRVO PISMO TESALONIČANOM

209

DEVETO POGLAVJE

Vedno se veselite!

Uvajanje veselja, humorja in smeha v molitev

215

SKLEP

Pripravite se na nebesa

231

NADALJNJE RAZISKOVANJE

233

ZAHVALE

239

O AVTORJU

241

OPOMBE

243

PRETIRANA PREŠERNOST

Mike je eden najduhovitejših ljudi, kar jih poznam. Je katoliški duhovnik sredi šestdesetih let in prijatelje razveseljuje z bistrumnimi zgodbicami, mojstrsko zna izbrati pravi trenutek za šalo in obvlada neponovljiv komični brezizrazni pogled. Danes je Mike priljubljen profesor na Fordhamu, katoliški univerzi v New Yorku, kjer njegove vesele pridige pri nedeljskih mašah privabljajo množice študentov. V njegovi bližini je tako rekoč nemogoče biti malodušen ali obupan.

Toda Mikovega nalezljivega humorja niso vedno cenili. Jezuiti – katoliški red, ki mu pripadava z Mikom – so imeli pred štiridesetimi leti čudno navado, ki je to jasno razkrivala. Tedaj so morali mladi jezuiti, ki so se šele šolali, javno priznati »napake« možem v skupnosti, da so tako ohranjali ponižnost. To so dolga leta počeli v številnih redovnih skupnostih, zlasti v samostanih. (Zveni čudno, toda preteklost je druga dežela, kot pravi pregovor. Preteklost v redovnih skupnostih pa je celo drug svet.)

Tako je neki mlad jezuit na tedenskem srečanju duhovnikov in bratov na primer priznal, da ni opravljal večerne molitve, da je zakinkal med posebej dolgočasno pridigo ali neprijazno govoril o drugih članih skupnosti. To naj bi mlademu jezuitu pomagalo, da bi postal ponižnejši, pozornejši na svoje pomanjkljivosti in zavzetejši za poboljšanje. Povrhu vsega naj bi se vsak mlad jezuit še osebno spovedal predstojniku.

Nekega dne se je Mike, ki je bil znan po prešernosti, čutil krivega. Dopoldne se med mašo ni mogel nehati smejati zaradi nečesa, kar se mu je zdelo strašansko smešno. Zdelo se mu je, da se je vedel trapasto in nedostojanstveno. Tako je vstopil v pisarno predstojnika jezuitske skupnosti, starejšega duhovnika, ki je bil dobro znan po resnobi.

Mike je sedel in se pripravil na priznanje krivde.

»Oče,« je rekel, »spovedujem se pretirane prešernosti.«

Duhovnik je srepo pogledal Mika, pomolčal in dejal: »Vsa prešernost je pretirana!«

V nekaterih redovnih skupnostih na veselje, humor in smeh gledajo enako kot mrki duhovnik na prešernost: vse je pretirano. Pretirano, nepomembno, nespametno, neprimerno in celo pohujšljivo. Toda prešeren duh nima nobene izmed teh lastnosti. Pravzaprav je bistvena sestavina zdravega duhovnega življenja in zdravega življenja na splošno. Ko pozabimo na to pomembno resnico, naše življenje ni več polno, resnično in celovito. Zares, ne moremo biti več sveti. In ravno to je bistvo te knjige: vrednost veselja, humorja in smeha v duhovnem življenju.

Zametki knjige segajo nekaj let nazaj, ko sem uvedel govore, ki so temeljili na knjigi z naslovom *My Life with the Saints (Moje življenje s svetniki)*, v kateri so zgodbe o dvajsetih svetnikih, ki so vplivali na moje duhovno življenje. Kmalu sem odkril nekaj presenetljivega. Kjerkoli sem govoril – bodisi v župnijah, na fakultetah, konferencah ali domovih duhovnih vaj – so ljudje najbolj želeli poslušati o tem, kako so bili svetniki veseli ljudje, kako so uživali v življenju, polnem smeha, in kako jih je svetost vodila v veselje. Prav osupel sem bil nad tem, kako jih je veselje očaralo. Skoraj se je zdelo, da hočejo slišati, da ni nič narobe, če je človek pobožen in uživa ter je vesel vernik.

Pa vendar veliko ljudi z duhovnim poklicem (duhovniki, pastori, rabini in podobni) in tudi nekateri pobožni verniki na splošno dajejo vtis, da biti veren pomeni biti resnoben, resen ali celo čemeran – kakor Mikov predstojnik. (»Hm, zategnjen,« je pred kratkim rekel Mike, ko sem ga vprašal, kakšen je bil možakar.) Toda življenja svetnikov pa tudi velikih duhovnih učenjakov iz skoraj vseh drugih veroizpovedi dokazujejo nasprotno.

Sveti ljudje so veseli. Zakaj? Ker nas svetost zbližuje z Bogom, izvirom vsega veselja.

Zakaj se toliko ukvarjam z veseljem, humorjem in smehom iz duhovnega zornega kota? Zakaj sem napisal celo knjigo o tem? Ni me spodbudil samo odziv množic poslušalcev, da sem se lotil te téme, temveč še en pojav, ki je enako prepričljiv in na katerega sem večkrat naletel: te kreposti – *da, kreposti* – pogosto žal manjkajo v verskih ustanovah in predstavah, ki jih imajo dobri verniki o veri.

Dobro bi bilo, da bi malce pojasnil svoj izvor. Že od rojstva sem katoličan, jezuit sem malo več kot dvajset let, duhovnik pa malo več kot deset. Tako sem veliko časa živel in delal med ljudmi, ki bi jih lahko imenovali »poklicni verniki«. Predvsem v zadnjih dvajsetih letih sem spoznal ženske in moške, ki delajo v raznolikih verskih okoljih: cerkvah, sinagogah in mošejah; v duhovnih domovih, na verskih srednjih šolah, fakultetah in univerzah; v župniščih, župnijskih domovih in cerkvenih arhivih; v župnijskih izobraževalnih programih za odrasle, na medverskih srečanjih in verskih zborovanjih z vseh vetrov. Spoznal in srečal sem več tisoč vernikov s skoraj vseh življenjskih področij ter se pogovarjal z njimi. Naletel sem na presenetljivo veliko vernih ljudi, ki so z eno besedo *mrakobni*.

Saj ne pričakujem, da se bodo verniki sleherni trenutek dneva režali kot bebci. Žalost je naraven in človeški odziv na nesrečo in veliko dogodkov v življenju potrebuje ali celo zahteva resen pristop. Toda spoznal sem toliko vernih ljudi s kislim obrazom, da se sprašujem, zakaj se jim zdi, da je odsotnost veselja nujen del njihovega duhovnega življenja.

Pred veliko leti je na primer moj prijatelj živel z jezuitom, ki je končeval doktorsko disertacijo. Nekega jutra, ko ga je prijatelj pozdravil, je mrko odvrnil: »Prosim, ne govori z menoj. Pred kosilom ne govorim z nikomer. Moje pisanje je pač preveč stresno,« in odkorakal proč. Toda nesposobnost veselja ni značilna le za jezuitske duhovnike in brate (večina jih je vedrega značaja). Čemernost presega meje veroizpovedi. »Moj pastor je tak *godrnjavec!*« mi je pred nekaj meseci povedala prijateljica

protestantka, ko mi je razlagala, zakaj je poiskala drugo župnijo. Lani sem govoril veliki skupini katoličanov. Po govoru me je neka gospa pohvalila: »Veste, opazila sem, da se je naš škof med vašim govorom zares zasmejal. Česa takega še nikoli nisem videla.« S škofom je sodelovala pet let.

Določena mera čemernosti je verjetno povezana s tipom osebnosti. Nekateri smo po naravi bolj veseli, optimistični in prešerni. Toda po dvajsetih letih opazovanja iste vrste malodušja na najrazličnejših krajih sem prišel do neznanstvenega (toda po mojem pravega) sklepa, da se pod to čemernostjo skriva pomanjkanje vere v naslednjo bistveno resnico: vera vodi v veselje.

Poleg tega se je ta mrakobni duh zalezal v kulturo preštivilnih verskih ustanov. To pomeni, da presega meje osebnega in pronica v skupnost. Zakaj se je to zgodilo? Na misel mi pride nekaj razlogov.

Prvič, Boga si pogosto predstavljamo kot mrkega sodnika. O tem bom pisal še v nadaljevanju knjige, toda bodi dovolj, če rečem tole: ko premišljujemo o čemernem duhu, ki prevladuje v nekaterih cerkvenih skupinah, ne preseneča, da je ena najvplivnejših ameriških pridig odlomek iz pridige Jonathana Edwardsa iz osemnajstega stoletja z naslovom »Grešniki v rokah jeznega Boga«. Edwards v njej grmi: »Bog si najbolj želi v slehernem trenutku vreči hudobneže v pekel.« Lepa podoba Boga – dovolj, da izbriše nasmeh z obraza vsakega vernika.

Drugi razlog, ki je povezan s prvim, je, da ljudje v veri včasih vidijo prevladujočo *resnbnost*. Ukvarjati se moramo z odnosom s Stvarnikom veseljstva, odgovornostjo, da ne grešimo, upoštevanjem od Boga danih verskih pravil in – odvisno od izrazja – osebnim zveličanjem. To zadnje se bo udejanjilo »s strahom in trepetom«, kakor je rekel apostol Pavel.¹ Nekateri menijo, da to gotovo ni tema za smeh.

»VEDNO SE VESELITE!«

sv. Pavel

Jezuit James Martin nam v knjigi *Nebesa (ni)so hec* zagotavlja, da Bog želi, da bi okušali veselje, ohranjali smisel za sveti humor in se smejali življenjskim nesmisлом ter svoji človeškosti. Vabi nas, da znova odkrijemo pomen humorja in smeha v vsakdanjem življenju ter sprejmemo temeljno resnico: vera vodi v veselje.

Sveti ljudje so veseli, pravi p. Martin in navaja številne primere zdravega humorja in prešernosti v svetopisemskih zgodbah ter v življenjih svetnikov in največjih duhovnih učiteljev. Razkriva nam, da so prilike pogosto smešne in da evangeliji prikazujejo Jezusa kot moža z otipljivim čutom za veselje in celo igrivost.

Prijetna, duhovita, izzivalna in globoka knjiga.

»Knjiga *Nebesa (ni)so hec* bo spravila v smeh prav vsakogar, saj p. Martin piše o veselju, ki nam ga daje Bog. Humor in smeh imata pomembno mesto v duhovnem življenju.«

*Kardinal Timothy M. Dolan,
newyorški nadškof*

P. James Martin (r. 1960) je jezuit, urednik jezuitske revije *America* ter avtor številnih knjižnih uspešnic. Redno sodeluje v televizijskih oddajah in piše za časopise, med drugim za *New York Times* in *The Wall Street Journal*. Redno objavlja tudi na facebooku (Fr. James Martin, SJ) in twitterju (@JamesMartinSJ). Je glasnik vesele Cerkve, ki je blizu ljudem.

ZALOŽBA
DRUŽINA

24,90 EUR